

A világunkban felhalmozódó hulladék mennyiségéhez képest csepp a tengerben, amit a kertjeinkben hasznosítva új életre kelthetünk.

Ennek ellenére nagyon fontos ez a téma egyrészt szemléletformáló ereje miatt, másrészt valódi szükségleteink jobb átgondolása érdekében.

ÚJRAHASZNOSÍTÁS A KERTBEN

Emlékeznek még *Vlagyimir Szutyjev* kedves meséjére, *A négy ezermesterre*, amelyben az erdei állatok szednek össze különböző kerekeket az erdőn, és hasznosítják azokat leleményes módon a ház körül? Azt hiszem, ugyancsak példát vehetünk legyecskéről, süniről, békáról és kakaskáról, és ne hallgassunk a kétkedő nyuszokra.

Mi is a hulladék? Hulladéknak minősül minden olyan anyag vagy dolog, amitől a tulajdonosa megválnak, vagy megválni szándékozik – esetleg kötelezik erre.

Létezik egy úgynevezett hulladékhierarchia, amely azt mutatja, hogy a környezet szempontjából mi a legjobb megoldás a hulladéktalanításra.

- Eszerint legjobb a hulladékmegelőzés, amikor magát a hulladékképződést akadályozzuk meg.
- A második legjobb az újrahasználat, ami például a betétdíjas termékekkel, vagy a kis javítással helyrehozott és ismét használatba vett bontott alkatrészekkel történik.
- Ezt követi az anyagában történő hasznosítás, ami a hulladék alapanyaggá válását jelenti, ez értelemszerűen már nagyobb környezeti terheléssel jár.
- Ha ez nem lenne gazdaságos, a hulladékot elégetik, lehetőség szerint kihasználva a termelt hőt – azonban ez is komoly szennykezéssel jár.

• A hierarchia végén a legnagyobb terhelést jelentő hulladéklerakás áll. Az EU célja éppen ezért a valójában értékkel bíró hulladék lerakásának csökkentése, az elkülönített gyűjtés és az újrafeldolgozás arányának növelése.

Hulladékaink

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint 2019-ben hazánkban mintegy 19 millió tonna hulladék keletkezett, azaz mintegy 2

tonna jutott minden egyes lakosra. Csak a települési hulladékot nézve az egy főre jutó adag csaknem 400 kiló (ez az EU átlagától kevesebb, annak 70-80%-a).

Hazánkban 2019-ben a KSH adatai szerint a legtöbb hulladék építési és bontási hulladék, szerencsére ennek mintegy 85%-a anyagában hasznosul. A második legnagyobb tétel az ipari és egyéb gazdálkodói hulladék, aminek már csak 55%-a hasznosul anyagában. Ezt követi a települési hulladék, ahol mindössze 36% körüli az anyagában hasznosítás aránya. Ennél jóval kevesebb a mezőgazdasági hulladék, amelynél – mint az remélhető – viszonylag magas, 74%-os az anyagában újrahasznosulás, a legkisebb ismert tétel pedig a veszélyes hulladék, aminek 35%-a hasznosul anyagában. (A magyar KSH adatsora sajnos nem jegyzi a hulladékmegelőzés és újrahasználat kategóriákat, csak az anyagában hasznosulást, illetve az energetikai hasznosítást jelöli e hasznosítási csoportból külön kategóriaként.)

Szakértők a koronavírus-járvány gazdasági hatásaira vezetnek vissza, hogy 2020-ban hazánkban – és vélhetően máshol is – megtorpant a települési hulladék mennyiségének növekedése, mindennek háttérében az állhat, hogy az emberek otthon voltak, kevesebbet fogyasztottak és talán azt is megfontoltabban tették.

Hulladékból kimentett, hálában virágzó kaktusz

FOTÓ: ISTVÁNFY ZSÓFIA

A 2021-ben módosított hulladéktörvény – a körforgásos gazdálkodásra átállás jegyében – immár egyértelműen nyersanyagként kezeli a hulladékot, és a gyártókat is arra ösztönzi, hogy visszaszorítsák a hulladék keletkezését, illetve minél nagyobb arányban használják azt alapanyagként.

Körforgásos gazdálkodás

De mit is takar a ma egyre népszerűbbé váló körforgásos gazdálkodás fogalma? A természetben nem keletkezik hulladék, hanem minden, de minden újrahasznosul, egy tökéletes rendszer, a természetes ökoszisztéma részeként. A körforgásos gazdálkodás is hasonlót szeretne elérni, azaz a hulladékot minél inkább visszavezetni a gyártásba, majd újra és újra felhasználni a következő ciklusokban, tekintve, hogy Földünk erőforrásai végesek.

Bár aprócska elemei vagyunk a gépezetnek, azért a saját házuk táján is tehetünk érte, hogy a még használható holmik ne égetőben vagy lerakóban végezzék, lokális szinten valósítva meg a körforgásos gazdálkodást. És bár nem több ez, mint csepp a tengerben, szánjunk rá energiát, hiszen mind ez a jövőnk záloga.

Csak akkor vásároljunk, ha tényleg szükséges, törekedjünk minőségi, természetes anyagokból készült, javítható termékek beszerzésére minimális vagy természetes csomagolással. Még jobb a minőségi használt cikkek beszerzése.

Vagy mehetünk szemétbányászni, ami lassan nem vicc, hiszen például a számítógépek hőskorában egy csomó értékes és ritka fém került hulladéktelepre, amelyeket egyre kevésbé lehet máshonnan kitermelni.

LEHETŐSÉGEINK A KERTBEN

Bontott téglá

A legszerencsésebb, ha helyben, saját kertünkben adódik ilyen alapanyag. Ha nem, akkor is törekedjünk a minél közelebbi forrás felderítésére.

E csodás, meleg színű építőanyagot nem kell bemutatnom, a kertépítő oldalak tele vannak a szebbnél szebb megoldásokkal. Jó tudni azonban, hogy a divatja Nagy-Britanniából terjedt el, ahol sokkal enyhébb, kiegyensúlyozottabb a klíma.

A hazai időjárás, elsősorban a fagyok a porózus, vizet magába szívó téglá mállását, repedezését okozzák. Vízszintes felületek ese-

Hazai körülmények között leginkább függőleges felületek építésére, burkolására javasolt.

tében ez szinte óhatatlanul be fog következni, ezért mérlegeljük, nem lesz-e a felület balesetveszélyes, vagy fog-e tetszeni patinás, málló állapotában. Nekem alapvetően így is tetszik, és ilyen felhasználására legutóbb Szarvason, a Mini Magyarország területén, a sétatutak formájában láttam iga-

- Előző tulajdonosánál már nem volt használható, itt alacsony térhatároló
- A lakásban és a kertben is van egy-egy mosógépdobom
- A gumibroncs hintaként igazán menő, újradizájnolt eleme lehet a kertünknek
- Sok esetben kincs rejtőzik a lomtalanításra kirakott holmik között

zán szép megoldást. A tapasztalatok szerint a legjobbak, legstrapabíróbbak az első világháború előtt gyártott nagyobb méretű, 15 × 30 × 7,5 cm-es téglák.

Természetesen a bontott téglá alá is célszerű murvás alapozást tenni, gyalogosforgalom esetén kb. 20 cm mélyen. Ugyanakkor, ha nem zavar az elemek bájos hepehupássága, simán a földre is fektethetjük a burkolatot, igazi minimalista megoldásként.

Gumibroncs

Bár a lomtalanításkor nem szabad kitenni, nem minősül veszélyes hulladéknak, és a kertünkben elhelyezve egyáltalán nem ár-

talmas a Humusz Szövetség oldalának információi alapján.

Virágtartónak – esztétikai megfontolásból – nem tudom jó szívvel ajánlani, de hintaként – különösen a képen látható remekbe szabott paripaként – igazán menő, újradizájnolt eleme lehet a kertünknek.

Növények csereberéje

Ha túlszaporodott valamely növényünk, ne dobjuk a komposztra, hanem ajánljuk fel a szomszédságnak, biztos lesz, aki örömmel fogadja. Esetleg tegyük ki a ház elé egy kis táblácskával, amin a növény neve, igényei olvashatóak, illetve az információ, hogy nyugodtan elvihető.

De odaadhatjuk a gyerekeinknek is, akik némi zsebpénzért szívesen cserepezik és garázsvásároznak velük a ház előtt.

Keressünk olyan helyi fórumot, legyen az valódi vagy virtuális, ahol alkalmunk nyílik ezek csereberéjére. Ha nincs, vállaljuk fel ennek a létrehozását!

És persze mentsük meg a kidobottakat. A képen egy hálásan virágzó, más által hulladéknak gondolt, ám kimentett kaktusz látható.

Mások által kidobott és régi holmik

Másnak lom, számomra viszont sok esetben kincs rejtőzik a lomtalanításra kirakott holmik között. Számtalan tárgy került így a kertembe, és esetenként a lakásomba is. Hiszen egy kidobott, de jobb sorsra érdemes igazi vesszőseprű, feneketlen dézsza vagy egy kissé elvetemedett virágláda a kertben még remek szolgálatot tehet.

Egyik kedvencem a lyukas fenekű dézsza. A lakásban valóban nem használható már, no de a kertben? Szépséges vasalata igazi dísz a kertnek, és évek óta csodásan keretezi a beleültetett növényeket.

A képen látható virágláda szintén kidobott holmi. Mivel lyukas, előző tulajdonosánál az erkélyen már nem volt használható, de itt a kertben pompás alacsony térhatároló. A kis kerti asztalka szintén az utcára került valamilyen rejtélyes okból, noha hibátlan darab. Megmentettük.

Gyengéim a mosógépdobok, imádom az acélos csillogásukat, bájosan ipariális formájukat, így a lakásban és a kertben is van egy-egy darabom amolyan kisbútorként. Az egyik öreg mosógépdob még valamikor a hetvenes években került anyukám háztartásába és szolgált becsülettel a családot. Még gyerekként mentettem meg az enyészettől és hurcoltam keresztül az országon, hogy mai helyére, Budakeszire kerüljön. (Egymásra halmozva izgalmas hengeres szekrény is építhető belőlük, a vízkövet pedig egyszerűen ecettel tudjuk leoldani.)

Az öreg dézsák is remekül használhatóak a kertben. Férjem néhai nagyapjának öreg dézsái az elmúlt években hol vízinövényes dézsakertté, hol virágtartóvá, hol aprócska körülállós homokozóvá váltak.

Nagymamám vénséges bádoggannája már önmagában is remek látvány. Sajnos egy téli

- Az öreg dézsák remekül használhatóak a kertben
- Lomtalanításból mentettük meg ezt a hibátlan asztalkát
- Nagymamám vénséges bádoggannája virágtartóként fog megújulni
- A lombot, nyesevéket a legegyszerűbb a nagyobb cserjék, sövények alá betolni

fagy kilyukasztotta, így öntözésre már nem használható, ezért talán virágtartóként fog megújulni. Ha rajtam múlik, semmiképp se kerül utcára még hosszú-hosszú évekig.

Lombhulladék

A komposztálásról már sok szó esett e lap hasábjain is. Javasolom, hogy a lombot, nyesevéket a legegyszerűbb a nagyobb cser-

jék, sövények alá betolni. Pár éve még megdöbbenve számolt be egy magyar kertész erről az angol gyakorlatról valamilyen kertészeti oldalon, azóta azonban már Budapest főkertésze is a lomb helyben hagyására biztat minket.

Talán nem túl nagy merészség bizakodónak lenni.

Istvánffy Zsófia

ISTVÁNFFY ZSÓFIA

kertépítési tanácsadó

SLOWGARDEN

Kertépítési tanácsadás
fenntartható kertek építéséhez

istvanffy.zsafia@slowgarden.hu

FOTÓ: LAC